

مدیریت ریسک و هوشمندی کسب و کار

مؤلفان

دکتر حمید تاجیک، عضو هیأت علمی دانشگاه

فاطمه سرور، کارشناس ارشد

گسترش علوم نوین

سرشناسه	تاجیک، حمید، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	مدیریت ریسک و هوشمندی کسب و کار / مؤلفان حمید تاجیک، فاطمه سرور.
مشخصات نشر	بجنورد: گسترش علوم نوین، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۲۲۰ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	978-600-8470-25-0: ۱۶۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۲۰۱]-۲۰۲.
موضوع	مدیریت ریسک مالی
موضوع	Financial risk management
موضوع	مدیریت ریسک مالی -- ایران
موضوع	Financial risk management -- Iran
موضوع	کسب و کار
موضوع	Business
شناسه افزوده	سرور، فاطمه، ۱۳۵۲ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ ۶۱/ت۴م HD
رده بندی دیویی	۶۵۸ ۱۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۱۶۲۷۶

میدان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان روانمهر نرسیده به فخر رازی - پلاک ۸۹
شماره ۶۶۴۹۴۱۰

مدیریت ریسک و هوشمندی کسب و کار

♦ مؤلفان: دکتر حمید تاجیک (عضو هیأت علمی دانشگاه)

فاطمه سرور (کارشناس ارشد بیمه)

♦ صفحه آرای: فاطمه هاشمی

♦ ناشر: گسترش علوم نوین

♦ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

♦ تعداد صفحات: ۲۲۰ صفحه

♦ چاپ: جباری

♦ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

♦ شابک: ۰-۲۵-۸۴۷۰-۶۰۰-۹۷۸

♦ قیمت: ۱۶,۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای نشر گسترش علوم نوین محفوظ است.

پیشگفتار

امروزه شدت رقابت و لزوم دیده‌بانی کلیه عوامل تهدید و تحدید کننده بعنوان یکی از کار ویژه‌های مهم مدیریت ریسک در سازمان‌ها می‌باشد که تجربه ایجاد زره‌های ساختاری برای محافظت از سازمان‌ها در قبال رقبا را شرایط بی‌رحم محیطی می‌گردد.

لزوم حساسیت‌سازی سازمان (Sensatizing) نسبت به عوامل ریسک‌زا و شناسایی ریسک‌ها، با آن باعث چابک‌سازی (Agility) و همسو سازی (Alignment) شده نیازمند منشگران سازمان می‌گردد که جهت حصول به این اهداف، نیاز به دردیسی‌دهی و رفتاری نیروهای انسانی احساس می‌گردد. لذا به منظور دستیابی به ارتقای هوشمندی کسب و کار (Business Intelligence)، لزوم ایجاد کلینیک مدیریت ریسک جهت شناسایی ضعف‌های سازمانی و رفع آن‌ها، با ریخت‌زایی مجدد ساختارهای سازمانی جهت نیل به اهداف و مقاصد متالی سازمان ضروری به نظر می‌رسد.

کتاب حاضر با در نظر گرفتن این مسئله و جهت پاسخگویی به سؤالات مدیران ارشد سازمان‌ها و رفع نیاز دانشجویان کارشناسی ارشد، تدوین و کارشناسان بنگاه‌های اقتصادی تالیف گردیده است.

فهرست مطالب

فصل اول: ریسک و شناسایی آن در بنگاه‌های اقتصادی ۱

۲	مقدمه
۲	تاریخچه مدیریت ریسک
۳	تعریف ریسک
۴	مدیریت ریسک
۵	ریسک، داده‌ی در انتظار پنج گروه مالی
۵	مزایای مدیریت ریسک
۶	ریسک‌های پیش روی نهادهای مالی
۶	انواع ریسک
۶	ریسک اعتباری
۷	ریسک بازار
۸	ریسک عملیاتی
۸	ریسک‌های قانونی
۹	ریسک کفایت سرمایه
۹	ریسک نرخ بهره
۹	ریسک نقدشوندگی
۱۰	ریسک پول یا نرخ ارز
۱۰	انواع مختلف ریسک
۱۱	عناصر اصلی ریسک
۱۲	پارادایم مدیریت ریسک
۱۲	وظایف پیوسته در مدیریت ریسک
۱۳	استراتژی‌های مدیریت ریسک
۱۳	اجتناب از ریسک
۱۴	کاهش ریسک
۱۴	پذیرش ریسک
۱۴	انتقال ریسک

۱۵	انواع ریسک
۱۵	اهداف مدیریت ریسک
۱۶	مراحل مدیریت ریسک
۱۶	معیارهای اندازه‌گیری ریسک
۱۶	واریانس و انحراف معیار
۱۷	مفروضات اصلی تصمیمات از نظر ریسک و بازده
۱۷	رابطه ریسک و بازده
۱۸	ریسک و فرآیند بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۱۸	۱- روش تعدیل نرخ تنزیل
۱۹	۲- روش معادل اطمینان
۲۰	رابطه‌ی مدیریت ریسک و ارزش شرکت
۲۰	ابزارهای مبتنی بر مدیریت ریسک مالی

فصل دوم: چارچوب مدیریت ریسک یکپارچه بر اساس کوزو ۲۳

۲۴	مقدمه
۲۷	اهداف و اجزای کنترل‌های داخلی یکپارچه
۲۹	اصول کنترل‌های داخلی
۲۹	محیط کنترلی
۳۰	ارزیابی ریسک
۳۱	شدت اثر رویداد
۳۲	فعالیت‌های کنترلی
۳۳	اطلاعات و ارتباطات
۳۵	نظارت بر فعالیت‌ها
۴۰	حسابرسی داخلی و مدیریت ریسک یکپارچه (ERM)
۴۰	اهداف مدیریت ریسک واحد اقتصادی
۴۱	مزایای مدیریت ریسک یکپارچه ERM
۴۱	فعالیت‌های موجود در ERM
۴۱	ریسک قابل قبول
۴۱	چارچوب مدیریت ریسک
۴۱	واکنش به ریسک
۴۲	فرایندهای مدیریت ریسک

۴۲	اجزای مدیریت ریسک واحد اقتصادی
۴۳	نقش حسابرسی داخلی در ERM
۴۳	نقش‌های محوری (اطمینان بخشی)
۴۴	نقش‌های احتیاطی حسابرسی (مشاوره ای)
۴۶	مهارت‌ها و دانش حرفه‌ای مورد نیاز
۴۶	نقش هیئت مدیره و حاکمیت شرکتی (ERM)
۴۷	- تفکیک وظایف رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل
۴۸	- نقش مدیران غیر موظف (غیر اجرایی) در حاکمیت شرکتی
۵۰	چهارچوب و اجزاء ERM (در سیستم بانکی)
۵۱	بال و مدیریت یکپارچه ریسک
۵۱	کنترل داخلی
۵۲	تعریف کنترل داخلی
۵۲	ضرورت وجود کنترل های داخلی
۵۲	انواع کنترل های داخلی
۵۲	۱- کنترل های داخلی حساب داری یا مالی
۵۲	۲- کنترل های داخلی اداری یا عملیاتی
۵۳	ساختار کنترل داخلی
۵۳	۱- محیط کنترلی
۵۳	۲- ارزیابی ریسک
۵۳	۳- فعالیت های کنترلی
۵۳	۴- ارتباطات و اطلاعات
۵۴	۵- نظارت
۵۴	الف) فعالیت های نظارتی مستمر
۵۴	ب) ارزیابی های موردی
۵۴	محدودیت های کنترل داخلی
۵۴	شرایط نوین کسب و کار و انتظارات از حسابرسی داخلی
۵۶	هفت حوزه ی ریسک
۵۶	۱- ریسک اعتباری
۵۶	۲- ریسک سیاسی
۵۷	۳- ریسک زیرساخت اصلی
۵۷	۴- ریسک سرمایه ی انسانی

- ۵۸ ۵- ریسک رعایت
- ۵۸ ۶- ریسک شفافیت و پاسخگویی
- ۶۰ ۷- ریسک فناوری اطلاعات
- ۶۰ ویژگی‌های شرایط نوین کسب و کار
- ۶۰ ۱- دیدگاه و انتظارات سهامداران
- ۶۱ ۲- تئوری ذینفعان
- ۶۱ ۳- افزایش ریسک پنگاه
- ۶۱ ۴- اهمیت یابی دارایی‌های نامشهود
- ۶۱ برخی مقوله‌های خاص تأثیرگذار
- ۶۵ تجربه مدیریت ریسک

فصل سوم: سیستم رتبه‌بندی گملز (CAMELS) ۶۹

- ۷۰ تمرکز نهادهای دولتی در رتبه‌بندی
- ۷۱ نظام رتبه‌بندی موراد فاده از نهادهای ضمانت سپرده
- ۷۱ الزامات رتبه‌بندی در نهادهای سپرده
- ۷۲ نظارت درونی و بیرونی
- ۷۲ روش تحلیلی گملز
- ۷۴ امتیازات در روش تحلیلی گملز
- ۷۴ مطالعات اولیه در خصوص عملکرد بانک‌ها
- ۷۵ سیستم رتبه‌بندی گملز در حوزه بانکداری اسلامی
- ۷۵ تفاوت‌های واسطه‌گری‌های مالی اسلامی با فعالیت‌های مؤسسات مالی
- ۷۶ الزامات کفایت سرمایه در بانکداری اسلامی
- ۷۷ کیفیت دارایی‌ها در بانکداری اسلامی
- ۷۷ عقود اسلامی
- ۷۸ سلامت مدیریت در حوزه بانکداری اسلامی
- ۷۸ سودآوری و درآمدها در حوزه بانکداری اسلامی
- ۷۹ نگهداری نقدینگی در حوزه بانکداری اسلامی
- ۷۹ حساسیت به ریسک بازار در حوزه بانکداری اسلامی
- ۸۰ حوزه‌های سنجش بانک‌های اسلامی: شریعت
- ۸۰ انتشار عمومی نتایج رتبه‌بندی
- ۸۰ ضرورت انجام رتبه‌بندی در شرایط کنونی اقتصاد کشور

فصل چهارم: شناسایی ریسک‌های برتر دنیا..... ۸۳

۸۴	مقدمه
۸۵	ده ریسک بزرگ
۸۷	ریسک‌های جدید در فهرست ده ریسک بزرگ
۸۸	تنزل رتبه ریسک‌های مهم در لیست ریسک‌های بزرگ
۸۹	ریسک تخمین کم
۹۱	ریسک‌های پیش‌بینی شده
۹۲	چشم‌انداز و چیدمان
۹۵	پروفایل پاسخ : مندگان
۹۶	پاسخ دهندگان : تحقیق بر اساس صنعت
۹۷	پاسخ دهندگان بر اساس نقش
۹۷	نتایج بر اساس امارات و رقام
۹۹	آسیب به شهرت و نام : بازی (رند)
۱۰۴	کاهش رشد اقتصادی/روند بلند نبودن
۱۰۵	وضع قوانین / تغییر در مقررات
۱۰۸	افزایش رقابت
۱۱۱	ناتوانی در جذب و یا حفظ استعداد برتر
۱۱۴	عدم نوآوری و توجه به نیازهای مشتری
۱۱۷	وقفه در کسب و کار (توقف در عملیات)
۱۲۰	مسئولیت شخص ثالث
۱۲۳	جرایم رایانه‌ای/هک/ویروس و کدهای مخرب
۱۲۶	خسارت به اموال و دارایی
۱۲۸	دیدگاه
۱۲۸	نظریه‌ای مبتنی بر شیوع بیماری ابولا در غرب آفریقا
۱۳۱	۱۰ ریسک بزرگ
۱۳۲	۱۰ ریسک بزرگ بر اساس منطقه
۱۳۳	۳ ریسک بزرگ در صنایع
۱۳۵	آمادگی برای ۱۰ ریسک بزرگ
۱۳۸	متوسط آمادگی گزارش شده ده ریسک بزرگ بر مبنای منطقه
۱۳۸	زبان‌هایی که با ۱۰ ریسک بزرگ ارتباط داشته‌اند
۱۳۹	میانگین کاهش درآمد ناشی از ده ریسک بزرگ در صنعت

- ۱۴۰..... میانگین آمادگی برای ده ریسک بزرگ بر اساس منطقه.
- ۱۴۰..... ۱۰ ریسک بزرگ سه سال آینده.
- ۱۴۲..... ریسک‌های فعلی در ۳ سال آینده چه رتبه‌ای دارند.
- ۱۴۳..... ۵ ریسک بزرگ سه سال آینده بر اساس منطقه.
- ۱۴۴..... سه ریسک بزرگ سه سال آینده در صنعت.
- ۱۴۶..... شناسایی، ارزیابی، محاسبه و مدیریت ریسک.
- ۱۴۶..... محاسبه مجموع هزینه ریسک.
- ۱۴۷..... شناسایی و ارزیابی ریسک‌های بزرگ.
- ۱۴۸..... تأثیر شیوه‌های شناسایی و ارزیابی ریسک بر اساس منطقه.
- ۱۴۸..... تأثیر شناسایی و ارزیابی ریسک بر اساس درآمد (به دلار).
- ۱۴۸..... روش‌های شناسایی و ارزیابی ریسک‌های بزرگ.
- ۱۵۰..... شناسایی بر اساس منطقه.
- ۱۵۱..... شناسایی بر اساس درآمد (به دلار آمریکا).
- ۱۵۲..... ارزیابی بر اساس منطقه.
- ۱۵۳..... ارزیابی بر اساس درآمد به (دلار آمریکا).
- ۱۵۳..... تعیین محدودیت‌های بیمه.
- ۱۵۵..... شناسایی محدودیت‌های درآمد (به دلار آمریکا).
- ۱۵۵..... ارزیابی ریسک سایبری.
- ۱۵۷..... ارزیابی ریسک سایبری بر اساس منطقه.
- ۱۵۷..... ارزیابی ریسک سایبری بر اساس صنعت.
- ۱۵۸..... ارزیابی ریسک سایبری بر اساس درآمد (به دلار آمریکا).
- ۱۵۸..... تغییرات در نمودار خصوصیات (پروفاایل) ریسک به دلیل بالا رفتن سن نیروی کار.
- ۱۵۹..... تغییرات در پروفاایل ریسک به دلیل بالا رفتن سن نیروی کار در بخش صنعت.
- ۱۶۱..... تغییرات در پروفاایل ریسک به دلیل بالا رفتن سن نیروی کار در بخش خدمات.
- ۱۶۱..... نظارت و ارتباط هیأت مدیره.
- ۱۶۲..... سیاست‌های نظارت و مدیریت ریسک.
- ۱۶۴..... شیوه‌های ارزیابی اثربخشی مدیریت ریسک.
- ۱۶۵..... شیوه‌های ارزیابی اثربخشی مدیریت ریسک بر اساس منطقه.
- ۱۶۶..... شیوه‌های ارزیابی اثربخشی مدیریت ریسک بر اساس درآمد.
- ۱۶۶..... میزان مساعدت مدیریت ریسک در کسب اهداف کسب و کار.
- ۱۶۷..... میزان مساعدت مدیریت ریسک در رسیدن به اهداف تجاری بر اساس منطقه.

۱۶۷	میزان مساعدت مدیریت ریسک در رسیدن به اهداف تجاری بر اساس درآمد
۱۶۷	دیدگاه
۱۶۷	نگاهی به ریسک‌های نوظهور
۱۷۱	دپارتمان مدیریت ریسک و نحوه‌ی کارکرد آن
۱۷۱	مسئول ارشد مدیریت ریسک
۱۷۲	نقش مسئول ارشد مدیریت ریسک
۱۷۲	مدیریت ریسک بر عهده کیست؟
۱۷۳	مدیریت ریسک به کجا گزارش می‌شود؟
۱۷۴	گزارش سازمانی برای مدیریت ریسک
۱۷۴	حجم بخش مدیریت ریسک
۱۷۵	نیروی انسانی، پارتمان بر اساس درآمد
۱۷۵	نقش مدیریت ریسک بر ایام کارکنان
۱۷۶	نقش مدیریت ریسک در ارزیابی کارکنان بر اساس منطقه
۱۷۸	بودجه مدیریت ریسک
۱۷۹	تغییر در بودجه مدیریت ریسک بر اساس منطقه
۱۷۹	تغییر در بودجه مدیریت ریسک بر اساس درآمد
۱۸۰	بازارهای بیمه
۱۸۰	اولویت در انتخاب بیمه گذار
۱۸۱	اولویت‌ها در انتخاب شرکت بیمه
۱۸۱	تغییرات مورد انتظار در بازار بیمه
۱۸۳	سرمایه‌گذاری ریسک
۱۸۳	محدودیت‌ها
۱۸۳	چتر پوششی و مسئولیت مازاد
۱۸۴	سقف چتر پوشش و مسئولیت مازاد طبق بر اساس منطقه (به دلار آمریکا)
۱۸۴	سقف چتر پوشش و مسئولیت مازاد براساس درآمد (به دلار آمریکا)
۱۸۴	بیمه مسئولیت مدیران و متصدیان (O&D)
۱۸۵	سقف بیمه مسئولیت مدیران براساس منطقه (به دلار آمریکا)
۱۸۵	سقف بیمه مسئولیت مدیران براساس درآمد (به دلار آمریکا)
۱۸۵	تغییرات در سطح بیمه محدود
۱۸۶	تغییرات در سطح انباشت
۱۸۶	پوشش ریسک سایبری

۱۸۷	ریسک سایبری
۱۸۸	خرید پوشش بیمه سایبری
۱۸۹	پوشش بیمه سایبری خریداری شده بر اساس منطقه
۱۹۰	پوشش بیمه‌ای خریداری شده بر اساس درآمد
۱۹۰	پوشش بیمه خریدارش شده بر اساس صنعت
۱۹۱	تأثیر ضوابط و به اندازه بودن سقف بیمه بر پوشش بیمه سایبری فعلی
۱۹۲	اثر بخشی پوشش بیمه سایبری با توجه به صنعت
۱۹۳	بسندهای محدودیت‌های پوشش بیمه سایبری بر اساس صنعت
۱۹۴	بسندهای محدودیت‌های پوشش بیمه سایبری بر اساس درآمد
۱۹۴	ریسک سایبری - از امنیت سایبری تا انعطاف‌پذیری دیجیتال
۱۹۵	برنامه‌های چندملیتی
۱۹۶	عادت‌های خرید بیمه چندملیتی
۱۹۷	انواع پوشش بیمه چندملیتی خریداری شده
۱۹۸	اهمیت تصمیم خرید سرچ‌ها چندملیتی
۱۹۹	بیمه‌های کپتو
۱۹۹	سازمان‌هایی که از بیمه کپتو استفاده می‌کنند
۲۰۱	داروسازی و بیوتکنولوژی - مسئولیت محدود
۲۰۱	سازمان‌های دارای کپتو و شرکت‌های سلول بر اساس صنعت
۲۰۳	چند دلیل برای وجود بیمه‌های کپتو
۲۰۴	پذیرفتن خطرات کلیدی
۲۰۴	روش شناسی
۲۰۵	منابع و مآخذ